

۱۴۱.۷۶.

حقوق اعتبارات اسنادی

و راهکارهای حقوقی مقابله با جعل و تقلب

مؤلفان:

دکتر حسن سلیمانی

عضو هیات علمی دانشگاه

مهراسر

کارشناس ارشد حقوق تجارت بین‌الملل

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: سلیمانی، حسن
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق اعتبارات اسنادی و راهکارهای مقابله با جعل و تقلب / مولفان حسن سلیمانی، مهسا اکبری.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۵.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۵۹۷-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: اعتبار اسنادی
موضوع	: اسناد حقوقی -- جعل
موضوع	: اعتبار اسنادی -- تضمین نامه‌ها
موضوع	: اعتبار اسنادی -- قوانین و مقررات
شناسه افزوده	: اکبری، مهسا،
رده‌بندی کتبی	: ۱۳۹۴ ج ۷ / HG۳۷۴۶
رده‌بندی دیویدی	: ۳۳۲/۷
شماره کتابخانه ملی	: ۴۱۸۷۳۴۶

هرگونه تکثیر، نقل، قسسی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد خلاف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

حقوق اعتبارات اسنادی و راهکارهای حقوقی مقابله با جعل و تقلب

مولفان: حسن سلیمانی، مهسا اکبری

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۵ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً برای «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان وحید نظری و ۱۲ فروردین پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۰۹۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۵۹۷-۸

ISBN: 978-600-193-597-8

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸ فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید میرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۹
فصل اول: اعتبارات اسنادی	۱۱
مبحث اول: تاریخچه تجارت بین الملل.....	۱۱
مبحث دوم: پدایش اعتبار اسنادی.....	۱۳
مبحث سوم: ظهور استانداردهای ویژه اعتبارات اسنادی.....	۱۵
مبحث چهارم: مفهوم اعتبار اسنادی.....	۱۸
مبحث پنجم: انواع اعتبارات اسنادی.....	۱۹
بند اول: اعتبارات اسنادی تجاری.....	۲۰
بند دوم: اعتبارات اسنادی تضمینی.....	۲۱
مبحث ششم: ویژگی های حقوقی اعتبارات اسنادی.....	۲۲
مبحث هفتم: ماهیت حقوقی اعتبارات اسنادی.....	۴۴
مبحث هشتم: نتیجه بحث.....	۵۰
فصل دوم: تقلب و جعل اعتبارات اسنادی در حوزه بین الملل	۵۹
مبحث اول: موارد تقلب در اوایل قرن بیستم.....	۶۰
مبحث دوم: موضع حقوقی ایالات متحده آمریکا.....	۶۸
فصل سوم: تقلب و جعل اعتبارات اسنادی در ایران	۱۰۵
مبحث اول: تقلب در عناوین قانونی ایران.....	۱۰۸
مبحث دوم: نقش بانکها در اعتبارات اسنادی.....	۱۰۸
مبحث سوم: اعتبارات اسنادی و قانون عملیات بانکداری بدون ربا.....	۱۰۹
مبحث چهارم: اعتبارات اسنادی و سیستم سوئیفت.....	۱۱۱
مبحث پنجم: تعاریف اعتبارات اسنادی بانکی.....	۱۱۵
مبحث ششم: شیوههای تقلب در اعتبارات اسنادی برای ورود کالا.....	۱۱۸
نتیجه گیری.....	۱۵۰

فصل چهارم: منابع حل اختلاف در قاعده قلب و جعل در اعتبارات

۱۵۱	اسنادی.....
۱۵۲	مبحث اول: عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی UCP.....
۱۵۸	مبحث دوم: ماده ۵ اصلاحی کد متحدالشکل آمریکا UCC.....
	مبحث سوم: کنوانسیون آنسیترال راجع به ضمانت‌نامه‌های مستقل و
۱۶۰	اعتبارات اسنادی تضمینی UNCITRAL.....
۱۶۳	مبحث چهارم: راهکارهای حقوقی مقابله با جعل و قلب اعتبارات اسنادی.....
۱۶۹	مراجع.....

پیشگفتار

گسترش روزافزون تجارت فرامرزی، باعث افزایش معاملات، صادرات و واردات در سطح بین‌الملل شده است. نحوه‌ی پرداخت وجه معامله به عنوان یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین بخش از معامله تلقی می‌شود. به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران تجارت بین‌الملل، روش پرداخت وجه در معاملات خود به تنهایی یانگر میزان اعتماد و اطمینان طرفین قرارداد به یکدیگر است. بانک‌ها نیز نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای در نحوه‌ی پرداخت وجه ایفا می‌کنند.

امروزه اعتبارات اسنادی^۱ به دلیل مزایای منحصربه‌فردی که دارد به عنوان رایج‌ترین شیوه پرداخت در تجارت بین‌الملل به شمار می‌آید. اعتبارات اسنادی در گستره‌ی پناور تجارت همواره در حال تغییر و تحول بوده و به عنوان روشی امن در پرداخت‌های بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای داشته است. از بین روش‌های مختلف پرداخت (تجارت بر اساس حساب باز، پرداخت اسناد وصولی، اعتبارات اسنادی، صد در صد پیش‌پرداخت)، روش پرداخت اعتبارات اسنادی در معاملات بین‌الملل روشی کاملاً مطمئن و مورد قبول عموم صاحب‌نظران این رشته می‌باشد.

استفاده گسترده از این روش پرداخت باعث افزایش سوء استفاده از این ابزار نیز شده است. با وجود مزایای عمده‌ی اعتبارات اسنادی که شامل تضمین، تأمین نقدینگی، منابع مالی، و سهولت اقامه دعوی است، معایب و جرایمی نظیر جعل، تقلب، کلاهبرداری، پدیده‌هایی هستند که از ابتدای ظهور اعتبارات اسنادی مطرح بوده‌اند. به دلیل اینکه قاعده‌ی تقلب تنها شیوه چالش برانگیز و خارج از قاعده و اصول کلی اعتبارات اسنادی است؛ همواره مورد بحث بوده است. با وجود ارائه نظریات مختلف و آرای صادره در دعاوی گوناگون در حقوق تجارت بین‌الملل تاکنون درخصوص موارد اعمال قاعده و تقلب در اعتبارات اسنادی به وحدت شیوه دست نیافته و همواره قاعده‌ی تقلب به عنوان یک استثناء بر اصل استقلال اعتبارات اسنادی مورد توجه بوده است.

قاعده ثقل و جعل به گشاینده اعتبار یا دادگاه امکان می‌دهد واقعیت‌هایی را که در پس ظاهر اسناد منطبق قرار دارند، بررسی کنند و چنانچه ثقلی مشاهده کردند پرداخت وجه را متوقف سازند. بنابراین شناخت آثار حقوقی جعل و ثقل تأثیری بسیار مهم بر تعهد ناشی از اعتبار اسنادی دارد. شناسایی قاعده ثقل و جعل و معیار آن در اعتبارات اسنادی ضرورت است زیرا عدم توجه به آن به از بین رفتن ارزش این نوع پرداخت منجر خواهد شد و دیگر مزایا و فواید اعتباری اسنادی بر این نوع روش حاکم نخواهد بود. بنابراین هر کشوری اگر بخواهد در تجارت بین‌الملل سهمی داشته باشد باید با دقت موضوع اعتبارات اسنادی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. عدم توجه و آگاهی به این روش پرداخت و افزایش جعل و ثقل و آثار به جای مانده به عقب‌ماندگی کشور از تجارت جهانی منجر خواهد شد.

کتاب حاضر در چهار فصل تدوین شده است: در فصل اول اعتبارات اسنادی، مفهوم، انواع، ویژگی‌های حقوقی آن می‌پردازد. در فصل دوم ثقل و جعل در اعتبارات اسنادی و آرای صادره بین‌المللی مورد بحث قرار خواهد گرفت. در فصل سوم ثقل و جعل در اعتبارات اسنادی در کشور ایران با آرای صادره از محاکم بررسی خواهد شد. در فصل چهارم منابع حل اختلاف در قاعده‌ی ثقل و جعل اعتبارات اسنادی و نهایت به راهکارهایی برای پیشگیری از جرائم می‌پردازد.

بدون تردید کتاب حاضر دارای نقایص و اشکالات است که امید می‌رود با راهنمایی صاحب نظران، در چاپ‌های بعدی قابل ترمیم باشد. در پایان از ریاست محترم مجموعه جناب آقای دکتر عباس حسینی نیک و همچنین کلیه مسئولان و کارکنان تلاشگر انتشارات مجد کمال تشکر و قدردانی را دارم.

مقدمه

امروزه با توجه به افزایش حجم معاملات و مراودات تجاری در عرصه بین‌الملل، اعتبارات اسنادی به عنوان یکی از بهترین شیوه‌های پرداخت تلقی می‌شود. با تمایلات طرفین قرارداد سازگار است. وجود بانک‌ها در این نوع روش پرداخت، منافع طرفین به نحو مطمئن تضمین و نگرانی‌های آنها برطرف می‌شود. زیرا از طرفی خریدار (مستقاضی) مطمئن است تا زمانی که کالاها ارسال نشده است تمهیدات نخواهد پرداخت و از طرفی دیگر فروشنده (ذینفع) مطمئن است که به محض ارائه تسلیم اسناد، اعتبار را وصول خواهد کرد. علاوه بر این در اعتبارات اسنادی معایبی نظیر کلاهبرداری، جعل، تقلب نیز دیده می‌شود. موضوعی که اصل حاکمیت اراده و استقلال اعتبار اسنادی از معامله پایه را با محدودیت روبه‌رو ساخته است. واژه تقلب همان معنای حقوقی خاص خود را دارد و تحت آن مسازم به نیت ذینفع است. در مواردی ذینفع اعتبار نامه یا علم به نادرستی سند را با توجه به آثار فعل خویش به تمهیدات نامتعارف برای دریافت وجه اعتبار از بانک دست می‌آورد، مرتکب تقلب شده است.

قانون متحد الشکل اعتبارات اسنادی تا کنون به این موضوع نپرداخته است با توجه اینکه تشخیص موارد جعل و کلاهبرداری بر مبنای اعتبارات بر مبنای قوانین ملی صورت می‌گیرد. باید خاطر نشان ساخت که تنوع این چهارم قوانین داخلی کشورها در خصوص تقلب وضع را وخیمتر خواهد کرد به گونه‌ای که آرای صادره از محاکم داخلی از سوی متخصصان اعتبار اسنادی به دلیل تعارض بودن برای کارایی تجاری مورد انتقاد قرار خواهد گرفت.

با افزایش معاملات تجاری بین‌المللی این معایب گسترش پیدا کرده است. از آنجایی که فلسفه‌ی وجودی اعتبارات اسنادی تضمین مطلق مبنی بر پرداخت ثمن را برای فروشنده فراهم میکند لذا شناسایی قاعده‌ی تقلب تأثیری بسیار مهم بر تعهد ناشی از اعتبارات اسنادی دارد. مسئله اصلی این تحقیق یافتن آثار حقوقی جعل و تقلب در اعتبارات اسنادی است. برای رسیدن به نتیجه‌ی بهتر در ابتدا ماهیت اعتبارات اسنادی و ویژگی‌های آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سپس به طور تفصیل به شناسایی قاعده‌ی تقلب و جعل پرداخته می‌شود. در پایان باید خاطر نشان کرد که توجه به موضوع تقلب و جعل موانع سوء استفاده از ساز و کارهای اعتبارات اسنادی می‌شود و ضمن تضمین معاملات تجاری، منافع طرفین معامله را تامین می‌کند.